

2. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. - М. : Наука, 1977. - 384 с.
3. Асимов М. С. Современные тенденции интеграции наук / М. С. Асимов, А. К. Турсунов // Вопр. философии, 1981. - № 3. - С. 66-69.
4. Бардин Ю. П. Социальная зрелость личности: дис... канд. филос. наук / Ю. П. Бардин. - Харьков, 1986. - 173 с.
5. Бондаревская Е. В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования / Е. В. Бондаревская. - М. : Педагогика, 1977. - 215 с.
6. Гершунский Б. С. Методологические проблемы стандартизации в образовании / Б. С. Гершунский, В. М. Березовский // Педагогика, 1993. - №1. - С. 27-32.
7. Леднев В. С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы / В. С. Леднев. - М. : Высшая школа, 1991. - 224 с.
8. Слободчиков В. И. Развитие субъективной реальности в онтогенезе (психологические основы проектирования образования) : автореф. дис... д-ра психол. наук / В. И. Слободчиков. - М., 1994. - 41 с.

В статье осуществлена попытка теоретического анализа проблемы профессиональной зрелости специалистов социномического направления. Основой теоретического исследования являются идеи философской и психологической антропологии об интегральной природе человека, о социально-психологической природе и сущности человеческой деятельности.

Ключевые слова: принципы исследования, профессиональная зрелость, специалисты социномического направления.

The article made an attempt of theoretical analysis of the problem of vocational education specialists social direction. The basis of theoretical research are the ideas of philosophical and psychological anthropology of the integrated nature of human, a social-psychological nature and essence of human activity.

Keywords: principles of research, professional maturity, experts social direction.

УДК 159. 947. 37. 018. 32

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ ВИХОВАНЦІВЗАКЛАДІВ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ

Кормишев М.В.

кандидат психологічних наук, старший викладач

Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ

У статті проаналізовано наукові дослідження психологів щодо проблеми розвитку цілепокладання молодших школярів, що виховуються у закладах інтернатного типу. Процес цілепокладання є одним з визначальних чинників ефективності учбової діяльності. Дослідження особливостей розвитку уміння ставити мету у процесі учбової діяльності вихованцями школи – інтернату представляє окрему галузь наукових пошуків і є особливо актуальним. Здійснений теоретичний аналіз концепцій і підходів до вивчення проблеми розвитку цілепокладання у процесі діяльності представляє її суть, закономірності і механізми формування залежно від внутрішніх і зовнішніх умов розвитку та виховання дитини, що в цілому зробило можливим визначення і обґрунтування основних концептуальних положень дослідження.

Ключові слова: вихованці школи – інтернату, учбова діяльність, умови і механізми розвитку цілепокладання особистості.

Постановка проблеми. У сучасних наукових дослідженнях учених значну увагу приділено особливостям цілепокладання школярів. Оскільки мета має сильну спонукальну властивість, першорядного значення в проблемі формування особистості набуває питання цілеутворення. При цьому, основними завданнями є формування здатності дитини прийняти та утримати мету, поставлену дорослим, а відтак, розвивати її здатність до самостійної постановки низки проміжних цілей. Сформульована дорослим мета в процесі діяльності повинна ефективно

насичуватися позитивними емоціями, що запускає механізм формування нових мотивів особистості шляхом зсуву мотиву на мету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першопричиною виникнення негативних тенденцій у розвитку цілепокладання вихованців закладів інтернатного типу вважаємо незадовільну якість міжособистісних стосунків дітей та дорослих та високий рівень тривожності знедолених дітей. Діти, від яких відмовилися батьки відразу після народження, зараховуємо до однієї з основних груп ризику. Для позбавлених батьківської любові й турботи дітей характерна первинна тривожність, яка значно впливає на розвиток особистості та її здатність до встановлення емоційних зв'язків з іншими людьми. Така сепарація порушує нормальний процес організації почуття тривожності в дитини. Водночас, у дитини, позбавленої заспокійливого спілкування з батьками, активізується стан тривоги, який дезорганізує її поведінку й порушує подальший розвиток. Отже, тривожність дітей – відмовників разом з іншими психотравмуючими чинниками, пов'язана також з внутрішнім конфліктом і суперечливими бажаннями дитини, з одного боку, мати батьків, їх любов, допомогу й турботу, а з іншого – гнівом та образою на них [1,9,12].

Діти – сироти, які в різний час втратили батьків, пережили психологічну травму, пов'язану з їхньою втратою. Значна кількість таких дітей перебуває під опікою близьких родичів. Розрив близьких стосунків унаслідок смерті породжують у дитини почуття страху, незахищеності й тривоги. Гіркота втрати близької людини може спровокувати у дитини депресію, почуття провини, апатію. Саме тоді тривожність дитини може бути пов'язана з пережитим негативним емоційним досвідом, почуттям розгубленості та страху перед майбутнім [4,10].

Складну життєву ситуацію також переживає значна кількість дітей, батьки яких були позбавлені батьківських прав. Зазвичай, ці діти виховуються в родині, де один або обоє батьків мають серйозні проблеми, переживають емоційне неблагополуччя й демонструють в сім'ї девіантну або домінуючу поведінку. Переживання дитиною безлічі емоційних конфліктів, міжособистісної ненадійності в родині, відсутність ефективної допомоги близьких дорослих зумовлює виникнення тривожності й пов'язаної з нею переживання дитиною почуття власної залежності, провини й нестабільності.

Дещо кращою є ситуація з дітьми з багатодітних родин, у яких вони могли б отримати захист і підтримку. Але ці родини, зазвичай, неповні, малозабезпечені та, переважно, неблагополучні. Дітей виховують у несприятливих умовах, з негативною моральною атмосферою. Усе це загалом породжує труднощі в засвоєнні дітьми системи цінностей, соціальних норм поведінки, а також формує суперечливу систему самоуявлень [8].

Таким чином, дослідження свідчить, що для багатьох учнів загальноосвітньої школи — інтернату характерне негативне емоційне тло життя, яке знижує рівень пізнавальної й розумової активності дитини та негативно впливає на розвиток цілепокладання в учбовій діяльності.

Формулювання цілей статті. Основною метою статті є аналіз теоретичних та методичних підходів, що склалися у психологічній літературі щодо вивчення здатності до цілепокладання у процесі учбової діяльності дітей молодшого шкільного віку, що виховуються у закладах інтернатного типу.

Виклад основного матеріалу. У працях вітчизняних психологів акцентовано на значущості й ролі, яку відіграє процес визначення мети в процесі діяльності. Згідно з концепцією О.М. Леонтєва, мета в процесі діяльності, насичуючись позитивними емоціями, сама може перетворитися на мотив, який може виконувати не тільки організуючі, але й мотивувальні функції. Отже, щоб успішно керувати процесом розвитку учбової діяльності, необхідно вивчити змістовні характеристики цілей молодших школярів та особливості розвитку самого процесу визначення мети [2, 3,6,11].

Для виявлення індивідуальних відмінностей особливостей цілепокладання молодших школярів, вихованців школи – інтернату, порівняно з учнями загальноосвітньої школи, ми звернулися до методики часової перспективи Ж. Нюттена, модифікованої О. Б. Орловим [7]. Початковий варіант методики Ж. Нюттена складався з 20 незакінчених речень, які були

побудовані таким чином, що проектували позитивні або негативні переживання того, кого випробовують. У нашому дослідженні ми використали другий варіант методики, модифікований О. Б. Орловим, яка складалася з 10 незакінчених речень. Це уможливило аналіз за змістом характеру цілей молодших школярів.

Для обробки результатів тесту та для виміру цілепокладання ми використали перелік цілей, розроблений М. В. Матюхіною, до якого входили тільки ті цілі, що найбільш вдало характеризують специфіку цілеспрямованості особистості [5].

У процесі дослідження дітям були запропоновані спеціальні бланки з переліком незакінчених речень які необхідно було завершити. Розроблена методика дала нам змогу конкретизувати які саме цілі є важливими для дітей, що формуються у різних умовах виховання, та зробити висновок про їх характер. Отримані результати дослідження представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Характер цілей за змістом молодших школярів загальноосвітньої школи та школи – інтернату (n=172)

Цілі молодших школярів	Учні загальноосвітньої школи, %	Учні загальноосвітньої школи-інтернату, %	ϕ
Мета отримати знання	9,3	4,7	1,19
Мета добре вчитися	34,8	27,9	0,98
Мета самовдосконалення	19,7	9,3	1,96*
Мета отримати професію	10,5	29,1	3,15***
Мета має суспільний зміст	7,1	2,3	1,54'
Мета задовольнити потреби	13,9	16,3	0,44
Відсутність вказівок на мету	4,7	10,4	1,44'
Усього:	100	100	

Примітка: * – $p \leq 0,1$; * - $p \leq 0,05$; ** - $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$.

Під час дослідження, насамперед, виокремлюють характер цілей, типи та рівні їх розвитку. Були також студійовані характеристики цілеутворення у процесі учіння школярів, виявлено рівень їх усвідомленості і особистісної значущості та було проведено дослідження характеру та спрямованості мети. Наступний етап присвячено дослідженню характеру цілей за змістом вихованців школи – інтернату порівняно з учнями загальноосвітніх шкіл

Аналіз змісту того, як молодші школярі, вихованці установ інтернатного типу, продовжили речення "Моя мета ...", свідчить, що за кількістю вказівок на першому ранговому місці перебувають цілі, пов'язані з вибором професії (працювати водієм, бути продавцем, стати бізнесменом, бути директором школи, знайти хорошу роботу). Діти, які позбавлені захисту та допомоги батьків, усвідомлюють, що вони повинні самостійно здобути професію та самі піклуватись про себе. У молодших школярів загальноосвітніх шкіл цілі пов'язані з вибором професії та отриманням подальшої освіти перебувають на четвертому ранговому місці (закінчити школу й стати пожежником, продовжити освіту, отримати освіту та стати лікарем тощо). Це доводить, що частина школярів після закінчення школи вбачає перспективу й пов'язує своє майбутнє з досягненнями в навчальній діяльності. У відсотковому співвідношенні кількість вказівок на мету отримати професію у школярів установ інтернатного типу значно більше ніж у їх однолітків загальноосвітньої школи. Порівняльний аналіз отриманих результатів виявив відмінності, які відповідають статистично значущому рівню ($29,1\%$ проти $10,5\%$; $\phi=3,15$; $p < 0,001$).

На другому ранговому місці за кількісною представленістю у вихованців інтернату знаходиться мета добре вчитися та отримувати гарні оцінки. У відсотковому співвідношенні кількість вказівок на зазначену мету учнів загальноосвітньої школи у 1,2 рази більше ніж у вихованців інтернату ($34,8\%$ проти $27,9\%$). Однак визначені відмінності не досягли статистично значущого рівня. У молодших школярів загальноосвітніх шкіл мета добре вчитися посідає перше рангове місце. Проте отримані результати засвідчили наявність як у школярів загальноосвітньої школи, так й у вихованців інтернатного закладу розуміння значущості оцінки навчальної

діяльності та прагнення досягти успіху й визнання. У молодших школярів загальноосвітніх шкіл першочерговими є цілі, зумовлені прагненням гарно вчитися, одержувати високі оцінки, якісно виконувати домашнє завдання, добре закінчити школу. Це цілі, які відображають прагнення дитини відповідати вимогам батьків і вчителів, прагнення виправдати надії важливих для них дорослих, розуміння важливості навчання для свого майбутнього. Вихованці інтернатного закладу, зазвичай, не пов'язують своє майбутнє та успіх у подальшому житті з рівнем отриманих в школі знань.

Третє рангове місце посідають цілі, пов'язані із задоволенням суто індивідуальних потреб, як у вихованців інтернатів, так й у молодших школярів загальноосвітніх шкіл (16,3 % проти 13,9 %). Однак визначені відмінності не досягли статистично значущого рівня. Для вихованців інтернатів характерні такі вислови: "мрію придбати мобільний телефон ...", "хочу жити в гарній квартирі ...", "мати багато грошей ..." тощо. Дослідження свідчать, що задоволення суто індивідуальних потреб є характерним для дітей молодшого шкільного віку, що може бути наслідком ще несформованої духовної складової особистості. Вказівки на досягнення особистісних цілей у молодших школярів загальноосвітніх шкіл марковано такими висловлюваннями: "бути кращою в школі ...", "бути першим у класі ...", "стати багатим ...".

На четвертому ранговому місці за кількісною представленістю знаходяться висловлювання, які репрезентують відсутність мети у вихованців інтернатного закладу, що у 2,2 рази більше ніж у школярів загальноосвітніх шкіл. Порівняльний аналіз отриманих результатів виявив відмінності, які відповідають рівню статистичної тенденції (10,4 % проти 4,7 %; $\varphi=1,44$; $p<0,1$). Відсутність мети за кількісною представленістю висловлювань дітей загальноосвітньої школи знаходиться на сьомому ранговому місці.

Оскільки мета є одним з основних стимулів діяльності, то відсутність вказівок на мету, позбавляє дитину перспективи й бажання діяти, бути активним. Також констатуємо доволі значний відсоток респондентів – вихованців інтернатів і молодших школярів загальноосвітніх шкіл, у яких взагалі не визначена мета. Це свідчить про відсутність у більшості вихованців інтернатного закладу здатності планувати та контролювати свої дії, що пов'язано з незадовільним розвитком когнітивного компонента самосвідомості та рефлексії.

П'яте рангове місце у молодших школярів загальноосвітньої школи-інтернату посідають висловлювання, які репрезентують мету пов'язану із самовдосконаленням, що у 2,1 рази менше ніж у школярів загальноосвітніх шкіл, у яких ця мета знаходиться на другому ранговому місці. Таким чином, визначені відмінності досягли статистично значущого рівня (9,3% проти 19,7%; $\varphi=1,96$; $p<0,05$). Отже, це дозволяє говорити про те, що діти, які навчаються у звичайних школах більшою мірою ніж вихованці інтернату прагнуть стати "розумними, бути хорошими учнями, бути добрими, гарними, красивими" тощо. Ці цілі відображають прагнення молодших школярів загальноосвітніх шкіл стати повноцінними членами суспільства й відповідати його вимогам. У більшості вихованців інтернатного закладу значно знижено прагнення до самовдосконалення, що пов'язано з специфікою соціальної ситуації знедолених дітей, а саме, відсутністю позитивних зразків для ідентифікації, неуспішністю в навчанні та незадовільним розвитком пізнавальної та вольової сфер.

У вихованців інтернатів мета отримання знань, умінь і навичок перебуває на шостому ранговому місці. Цілі "хочу знати історію України ...", "хочу навчитися добре малювати ..." в цілому засвідчують низький рівень значущості для дитини навчання, самовдосконалення та розвитку своїх здібностей. У молодших школярів загальноосвітніх шкіл мета отримання знань перебуває на п'ятому ранговому місці (4,7 % проти 9,3 %). Це такі цілі, як: "хочу отримати в школі знання, вміння та навички", "хочу отримати побільше знань", "хочу всьому навчитися", "хочу запам'ятати все, про що розповідають на уроці". Проте визначені відмінності не досягли статистично значущого рівня. Цей факт ілюструє розуміння й прагнення більшості сімейних дітей, на відміну від вихованців інтернатів, які не мають повноцінних стосунків з батьками, до розвитку своїх позитивних якостей, набуття нових знань, умінь і навичок. Учні інтернатного закладу усвідомлюють важливість для життя отримання професії, але не пов'язують це з

надбанням нових знань під час навчання в школі та мають невизначене уявлення про своє майбутнє.

На останньому сьомому ранговому місці у вихованців інтернатів перебувають цілі, що мають соціальне наповнення: "дарувати друзям радість", "допомагати вихователю" тощо. У молодших школярів загальноосвітніх шкіл соціально спрямовані цілі перебувають на шостому ранговому місці. Це такі цілі: "бути корисним людям", "дарувати друзям подарунки" тощо. Отже, кількість вказівок на мету, яка має суспільний зміст, у молодших школярів загальноосвітньої школи у 3 рази більше, ніж у вихованців інтернату (7,1 % проти 2,3 %; $\varphi=1,54$; $p<0,1$), що відповідає рівню статистичної тенденції. Ці показники також свідчать про недостатній розвиток соціального інтересу у вихованців інтернатних закладів, що має серйозні наслідки та проблеми в процесі соціалізації дитини та її ставленні до суспільства.

Аналіз думок, якими діти закінчили речення, також свідчить, що для учнів загальноосвітніх шкіл та шкіл-інтернатів притаманні цілі, що, переважно, зумовлені прагненням добре вчитися, вдосконалюватися й надалі отримати професію, проте значна кількість цілей пов'язана безпосередньо із сьогоденням і побутом дітей, з реалізацією індивідуальних інтересів, розв'язанням сімейних та інших життєвих проблем. Наведемо кілька прикладів.

Учень 3 класу загальноосвітньої школи С. В.

1. Я намагаюся вчитися. 2. Я мрію добре закінчити школу. 3. Я був би радий добре вчитися й допомагати в навчанні братові. 4. Я сподіваюся, що закінчу школу з непоганими оцінками. 5. Я впевнений, що завжди буду добре вчитися. 6. Я мрію завжди жити з мамою, татом і братом великою родиною. 7. Я прагну бути відмінником. 8. Я хочу бути військовим лікарем. 9. Я не сумніваюся, що отримаю гідну освіту й буду служити в армії. 10. Моя мета – запам'ятати все, що розповідають на уроці.

Учениця 3 клас загальноосвітньої школи-інтернату Д. К..

1. Я намагаюся добре вчитися й бути розумною. 2. Я б хотіла, щоб мама була жива. 3. Я була б рада отримати хорошу оцінку. 4. Я сподіваюся вступити до інституту. 5. Я впевнена, що в домашніх завданнях не робитиму помилки. 6. Я мрію, щоб мене не сварили. 7. Я прагну все знати. 8. Я хочу, щоб на мене ніхто не сердився. 9. Я не сумніваюся, що не буду прогулювати уроки. 10. Моя мета – знайти гідну роботу.

Здійснений експеримент дозволяє зрозуміти особливості характеру цілей за змістом, сформованих у молодших школярів, вихованців інтернатів, порівняно з учнями загальноосвітніх шкіл. Обидві групи учнів об'єднує спільне прагнення добре вчитися й бути хорошими учнями, що загалом зумовлено позицією школяра. Але, водночас, для обох груп школярів є характерною майже повна відсутність вказівок молодших школярів на цілі, пов'язані із засвоєнням певних знань з предметів, надбання необхідних для цього умінь і навичок. Зокрема, цілі учнів загальноосвітніх шкіл більш конкретні й частіше пов'язані з майбутнім. Водночас, цілі вихованців інтернатів мають більш узагальнений або невизначений характер і найчастіше пов'язані з добробутом дитини. Також, досить часто, цілі вихованців інтернатів є не тільки загальними, а іноді й нереалістичними, навіть фантастичними.

Дослідження учених указують на те, що без цілеутворення неможлива реалізація наявних у школяра мотивів учіння. Загальновідомо, що цілі – це очікувані кінцеві й проміжні результати тих дій учня, які ведуть до реалізації його мотивів. Прояв цілей відображається на здатності учня довести роботу до кінця, на прагненні до завершеності навчальних дій та на подоланні перешкод [12].

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать, що вихованці інтернатного закладу дуже часто відчували утруднення під час відповіді на питання про цілі своєї діяльності та не могли їх самостійно сформулювати. Спостережено також слабо сформовані уміння прийняття й розуміння цілей, поставлених дорослими. Діти також не розуміли інструкції до завдання та погано володіли умінням самостійно ставити цілі. Також відзначимо, що відсутність у дітей, вихованців інтернату, чіткого усвідомлення певних проміжних цілей зумовлює нерозуміння шляхів досягнення основної мети. Оскільки в процесі учбової діяльності велике

значення має здатність школяра до окреслення й досягнення мети, то питання її визначення є однією з найважливіших складових мотивації учіння.

Список використаних джерел

1. Лангмейер И. Психическая депривация в детском возрасте / И. Лангмейер, З. Матейчек; пер. Г. А. Овсянникова. — Изд. 1-е русск. — Прага : ЧССР, 1984. — 334 с.
2. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы, эмоции : конспект лекций / А. Н. Леонтьев. — М. : Изд-во ун-та, 1971. — 40 с.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / Алексей Николаевич Леонтьев. — М. : Политиздат, 1975. — 304 с.
4. Лисина М. И. Психическое развитие воспитанников детского дома. — М. : Педагогика, 1990. — 264 с.
5. Матюхина М.В. Мотивация учения младших школьников / М.В.Матюхина. — М. : Педагогика, 1984. — 144 с.
6. Мильман В.Э. Мотив, цель и предмет учебной деятельности / В.Э. Мильман // Вопросы психологии. — 1987. — № 5. — С. 129—138.
7. Нюттен Ж. Мотивация : Пер. с франц. // Вопросы мотивации и эмоций. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1973. — Вып. 1. — С. 5 - 130.
8. Прихожан А. М. Развитие личности в условиях психической депривации / А. М. Прихожан, Н. Н. Толстых // Формирование личности в онтогенезе / под ред. И. В. Дубровиной. — М. : Просвещение, 1991. — 159 с.
9. Психическое развитие воспитанников детского дома / под ред. И. В. Дубровиной, А. Г. Ружской. — М. : Педагогика, 1990. — 264 с.
10. Психологическое изучение детей в школе-интернате / под ред. Л. И. Божович. — М. : Изд-во АПН РСФСР, 1960. — 108 с.
11. Славина Л.С. Роль поставленной перед ребенком цели и образованного им самим намерения как мотив деятельности школьника / Л.С. Славина / Изучение мотивации поведения детей и подростков / Под ред. Л.И.Божович, Л.В.Благонадежной. — М. : Педагогика, 1972. — С.45—80.
12. Швалб Ю.М. Психологические модели целеполагания / Ю. М. Швалб. — К. : Стилос, 1997. — 240 с.

REFERENCE

1. Langmejer I. psicheskaya deprivaciya v detskom vozraste / i. langmejer, z. matejchek; per. g. a.ovsyannikova.— izd. 1-e russk.— praga: chssr,1984. — 334 s.
2. Leontev A. N. potrebnosti, motivy, emocii : konspekt lekcij / a. n. leontev.— m.: izd-vo un-ta, 1971. — 40 s.
3. Leontev A.N. deyatelnost. soznanie. lichnost /aleksej nikolaevich leontev.— m.: politizdat, 1975. — 304 s.
4. Lisina M. I. psicheskoe razvitie vospitannikov detskogo doma. — m.: pedagogika, 1990. — 264 s.
5. Matyuxina M.V. motivaciya ucheniya mladshix shkolnikov / m.v.matyuxina. — m. : pedagogika, 1984. — 144 s.
6. Milman V.E. motiv, cel i predmet uchebnoj deyatelnosti / v.e. milman // voprosy psixologii. — 1987. — № 5. — s. 129—138.
7. Nyutten Zh. motivaciya : per. s franc. // voprosy motivacii i emocij. — m.: izd-vo mosk. un-ta, 1973. — vyp. 1. — s. 5 - 130.
8. Prihozhan A. M. razvitie lichnosti v usloviyax psicheskoy deprivacii / a. m. prihozhan, n. n. tolstyx // formirovanie lichnosti v ontogeneze / pod red. i. v. dubrovinoj. — m. : prosveshhenie, 1991. — 159 s.
9. Psicheskoe razvitie vospitannikov detskogo doma / pod red. I. V.Dubrovinoj, A. G. Ruzskoj. — m. : pedagogika, 1990. — 264 s.
10. Psixologicheskoe izuchenie detej v shkole-internate / pod red. L. I. bozhovich. — m. : izd-vo apn rsfsr, 1960. — 108 s.

11. Slavina L.S. rol postavlennoj pered rebenkom celi i obrazovannogo im samim namereniya kak motiv deyatel'nosti shkol'nika / l.s. slavina / izuchenie motivacii povedeniya detej i podrostkov / pod red. l.i.bozhovich, l.v.blagonadezhnoj. — m. : pedagogika, 1972. — s.45—80.

12. Shvalb Yu.M. psixologicheskie modeli celepolaganiya / yu. m. shvalb. — k. : stilos, 1997. — 240 s.

Кормышев Н.В. Особенности развития целеполагания воспитанников учреждений интернатного типа

В статье проанализированы научные исследования психологов по проблемам развития целеполагания младших школьников, воспитывающихся в учреждениях интернатного типа. Процесс целеполагания является одним из определяющих факторов эффективности учебной деятельности. Исследование особенностей умения ставить цель в процессе учебной деятельности воспитанниками школы – интерната представляет собой отдельную отрасль научных поисков и является особенно актуальным. Осуществленный теоретический анализ концепций и подходов к изучению проблемы развития целеполагания в процессе учебной деятельности представляет ее сущность, закономерности и механизмы формирования в зависимости от внутренних и внешних условий развития и воспитания ребенка, что в целом сделало возможным определение и обоснование основных концептуальных положений исследования.

Ключевые слова: воспитанники школы – интерната, учебная деятельность, условия и механизмы развития целеполагания личности.

Kormyshev M.V. Features of the development of goal-setting of children at primary boarding schools

The article analyzes the research of psychologists on the development of goal-setting of children at primary boarding schools. The process of goal-setting is one of the exterminating and the effective training activities. The investigation of development of ability to set goals through the activities at boarding schools is a separate branch of scientific research, and is particularly relevant. The theoretical analysis of the concepts and approaches to the problem of goal-setting, its laws and mechanisms of formation are studied depending on internal and external conditions of the development and the education of a child are analysed.

Thus the goal has a strong incentive property we mention the importance of it in the process of bringing up a personality. The cause of the emergence of negative goal-setting at boarding schools is poor quality of interpersonal relationships between children and adults and a high level of anxiety disadvantaged children. They also have a negative emotional background of life that lowers the cognitive and mental activity of the child affecting the development of goal-setting in educational activities. Thus, the results of the study show that pupils in boarding schools have a difficulty answering the question about the purpose of their activity and can not form their own point of view. They have little ability to set goals independently; they have not formed the ability to understand the goals set by adults. We point out that there is no clear determined tasks that causes the difficulty to achieve the main goal. In the process of learning the ability to outline and achieve the goal is important; the question of definition is one of the most important components of learning motivation.

Keywords: activities, goal setting, mechanisms and conditions of development, pupils at primary boarding schools.

Information about the author: Kormyshev Mykola Volodymyrovych, PhD in Psychology, senior lecturer of the Department of General Psychology at Donbas State Pedagogical University, Slovyansk, Ukraine.